

RESUMS | *ABSTRACTS*

RESUMS

DOSSIER

1714. Del conflicte a la història i el mite, la literatura i l'art
I. Història, historiografia, identitat

Joaquim Albareda, 1714:
les raons de la resistència

L'objectiu és explicar la lògica de la resistència catalana, entre juliol de 1713 i l'11 de setembre de 1714, contra els exèrcits borbònics, una resistència que no sempre ha estat ben compresa pels historiadors i pels polítics. Uns sovint la van explicar en clau romàntica; altres, com un acte irracional, mancat de sentit polític. Per no parlar dels que l'han denigrada, tal com han fet també amb les lleis i institucions catalanes pel seu suposat tarannà feudalitzant, al seu parer afortunadament substituïdes per la modernitat absolutista. Per això, es contextualitza la resistència en el seu context històric. Al final, la liquidació de l'Estat català per part de Felip V i la imposició de la Nova Planta, una estructura netament absolutista i militaritzada presidida pel capità general i per uns corregidors també militars, significà un clar retrocés polític no solament per la pèrdua de les institucions del país sinó perquè les vies de representació (a les Corts, a la Generalitat, al Consell de Cent i als municipis on l'*home comú* era present) van ser substituïdes pel nomenament directe i per la venda de càrrecs, els

quals van tenir efectes nefastos com la corrupció institucionalitzada sense mecanismes de control.

Paraules clau: Guerra de Successió, Catalunya, Espanya, institucions catalanes, absolutisme

Ramon Bacardit i Miquel M. Gibert, Lo cant de les veritats: *autoria, context, lectura*

Lo cant de les veritats és una novel·la anònima en vers i en prosa apareguda el 1857, uns anys abans de *L'orfeneta de Menargues* (1862), que ha estat considerada durant molt temps la primera mostra de narrativa llarga en català del segle XIX. En el nostre article argumentem que el probable autor del text podria ser el notari figuerenc Narcís Gay i Beyà i plantegem una interpretació de la significació de l'obra en el context de la literatura catalana de l'època.

Paraules clau: *Lo cant de les veritats*, Narcís Gay i Beyà, novel·la en català

Juan C. Bejarano, Les ruïnes de la memòria. El pas del temps i els autoretrats de pintors a l'època simbolista

La proliferació d'autoretrats entre els pintors simbolistes obeeix a diver-

ses raons, una de les quals –el pas del temps, la memòria– és el nostre objecte d'estudi. Si d'una banda el retrat és un dels gèneres tradicionalment associats al concepte de *memento mori*, d'altra la mort o la brevetat de la vida foren un dels grans temes del Simbolisme. A partir d'aquest punt de trobada, analitzarem l'autoretrat fet a Catalunya aleshores i dins del context europeu, i com, sota la influència del passat, la modernitat i de llurs pròpies vides, aconseguiren de pintar el temps com mai s'havia fet.

Paraules clau: Autoretrat, simbolisme, pas del temps, memòria, mort

Joaquim Capdevila
Capdevila, *Morir per Catalunya. El sacrifici etnogònic com a marc simbòlic del catalanisme romàntic (1860-1939)*

Semblantment al que succeeix en els patriotismes romàntics del segle dinou i de les primeres dècades del vint, el sacrifici cruent de la pròpia vida per la pàtria es converteix en un marc simbòlic rellevant del catalanisme romàntic. Així s'esdevé en el catalanisme patriòtic i costumista, a partir del qual es desenvolupa essencialment la Renaixença, i s'esdevé, així, particularment, pel que fa al catalanisme patriòtic i resistencialista. Aquest, desenvolupat a partir de l'anterior, i amb un període de màxima vitalitat coincidint amb la primera etapa de la Unió Catalanista

(1892-1904), perviu fins ben entrat el segle XX. En aquest sentit, cal tenir en compte diversos aspectes que afecten aquestes expressions del catalanisme: l'absolutització o la sacralització de la pàtria, i l'assimilació a aquesta d'uns marcs d'interpretació de la història de Catalunya configurats d'arrel a partir de la reivindicació i restauració (simbòliques) d'unes glòries de sentit èpic –catalanisme pairalista i costumista–, i de la resistència èpica-regionalista i nacionalisme radicals.

Paraules clau: catalanisme, patriotisme, nacionalisme, romanticisme, història de Catalunya

Francesc Codina-Valls,
Jaume Balmes: el 1714, el 1789 i la fi del provincialisme

L'objectiu de l'article és analitzar les idees de Jaume Balmes (1810-1848) sobre l'estatus polític de Catalunya dins l'Estat espanyol a la primera meitat del segle XIX. L'anàlisi se centra en la sèrie d'articles sobre la modernitat de Barcelona apareguts el 1844 a la revista *La Sociedad*, en els quals Balmes sosté que la derrota de 1714 va comportar la crisi del provincialisme català. Finalment, segons Balmes, la Revolució Francesa de 1789 va representar la substitució del vell conflicte local entre les províncies i l'Estat central a Espanya per un nou conflicte general entre tradició i revolució en el conjunt d'Europa.

Paraules clau: Jaume Balmes,

revista *La Sociedad*, provincialisme català, ideologia, Catalunya dins Espanya

Juli Colom Bussot, «*Lo nét de mos avis*»: *la lluita per reconquerir les llibertats democràtiques sota la Restauració borbònica en l'activitat política i periodística de Josep Roca i Roca*

Josep Roca i Roca, que havia iniciat amb la Setembrina la seva militància política en els rengles del federalisme transigent, evolucionant des de 1874 cap a les posicions polítiques propugnades per Castelar, va emprendre des del començament de la Restauració borbònica la lluita per recuperar els drets i les llibertats que el règim havia escapat. Centrant-nos en aquest període, a banda de la seva activitat pròpiament política, Roca desenvolupà una intensa tasca en el camp del periodisme polític, tant en la premsa diària com en els setmanaris editats per I. López Bernagosi, *L'Esquella de la Torratxa* i *La Campana de Gràcia*, des d'on efectuà una crítica constant del règim borbònic, defensant en tot moment l'establiment d'un sistema polític democràtic cristal·litzat en la República. En aquest treball, doncs, ens proposem palesar l'actuació política de Roca i la seva visió del règim restauracionista en les primeres etapes del regnat d'Alfons XII, entre l'inici i 1883, quan es fa evident, als seus ulls, la

incapacitat i manca de voluntat política dels sagastins per democratitzar el sistema bastit per Cánovas. Analcem la seva valoració de la Constitució de 1876, el llarg domini conservador, amb la inequívoca declaració d'intencions que signifiquen les polítiques canovistes, les esperances posades en el primer govern de Sagasta i el ràpid desencís que experimentà, així com la seva visió de l'actitud dels diversos governs envers Catalunya.

Paraules clau: Josep Roca i Roca, «Lo nét de mos avis», posició política, activitat periodística, Restauració borbònica

Josep M. Domingo, *Drama, èpica, evangeli*. **Víctor Balaguer** *historiador, 1853-1863*

A través de les *Bellezas de la historia de Cataluña* (1853) i, molt especialment, de la *Historia de Cataluña y de la Corona de Aragón* (1860-1863), Víctor Balaguer duu a terme una intervenció decisiva quant a les estratègies de representació dels catalans de meitat del vuit-cents: dóna satisfacció, finalment, als «drets legítims que [...] tenim a la història de les nacions» (escrivia) amb un instrument, la *Historia*, a l'altura de les expectatives del publicisme del moment i d'eficàcia extraordinària dins el nou espai públic liberal. L'historiador Balaguer, atent a les tensions entre ordre i desordre i tradició i modernitat, hi teixia un discurs que feia del conflicte i de la seva

necessària resolució l'element retòric determinant del seu relat. Un relat que esdevenia, així, una peça decisiva de legitimitació renaixencista: del nou ordre simbòlic del renaixencisme i de la voluntat a què apel·lava.

Paraules clau: historiografia, romanticisme, conflicte, història de Catalunya, Renaixença, Víctor Balaguer

Vicent Josep Escartí,
La Guerra de Successió
en l'obra de l'historiador
valencià Vicent Boix
(1813-1880)

Vicent Boix i Ricarte (Xàtiva, 1813-València, 1880) va ser, sense dubte, l'historiador valencià del XIX que més influència va exercir sobre la renaixença i, encara, en èpoques posteriors. Nomenat cronista el 1848 per l'ajuntament valencià, rere l'èxit de la seua *Historia de la ciudad y reino de Valencia* (1845-1847), va ser, com a home del romanticisme, un estudiós del passat medieval de la Corona d'Aragó i, més encara, del sistema foral de l'antic regne de València. Admirador del rei en Jaume com a figura històrica i creador del seu país, Boix, tot i no haver escrit massa obres en català, conscient de les particularitats valencianes, va escriure: «Todo ha ido desapareciendo desde que Felipe V abolió despóticamente la libertad de Valencia. La obra del gran Rey aragonés Jaime I fue destruida por el Rey francés Felipe de Anjou. La

centralización exagerada de nuestros días ha dado el último golpe a la exigua independencia que disfrutaban todavía nuestras Municipalidades. Las provincias no son ya más que unas colonias desgraciadas...» (*Apuntes históricos sobre los Fueros del antiguo Reino de Valencia*, 1855). Si Felip d'Anjou va ser el causant de la desaparició del sistema foral valencià, resulta interessant veure com va vertebrar Boix la seua visió de la Guerra de Successió i què opinava del Decret de Nova Planta (1707) en les diferents obres en què en va parlar.

Paraules clau: Vicent Boix i Ricarte, història de València, Guerra de Successió

Nina Ferrer Juan, *La*
construcció de símbols
identitaris d'Eivissa a
principis del s. XX

La ciutat d'Eivissa, durant el s. XIX, havia començat a transformar-se amb canvis importants que permeteren el contacte amb els corrents culturals de l'època. A finals de segle hi ha dos personatges cabdals per a la història de l'illa: Enric Fajarnés Tur i Josep Clapés, als quals s'unirà a principis del s. XX Isidor Macabich. Ells tres varen ser els primers a tractar la història d'una manera científica. Clapés i Macabich també s'interessaren pel folklore, la llengua, la literatura popular i els costums. Ja a principis del s. XX, a Eivissa, aparegueren una sèrie de símbols identitaris com eren Dalt Vila

(ciutat emmurallada), els corsaris i els pagesos. És el mateix moment en què s'estan descobrint les primeres restes arqueològiques i es fan construir, per subscripció popular, el monument a Vara de Rey i el monument als corsaris (Antoni Riquer). L'aparició d'una sèrie de personatges interessats en la història d'Eivissa i l'arqueologia posaren en valor tot allò que significava ser eivissenc. El patrimoni començà a considerar-se part important en la cultura del poble, així ens trobem amb l'obertura del Museu Arqueològic, la petició de protegir les muralles, estudis al voltant de diferents elements arquitectònics, etc. A més a més, per primera vegada, els pagesos representaren una forma de vida relacionada amb els orígens.

Paraules clau: Eivissa, símbols, identitat, història, patrimoni i cultura eivissencs

Jordi Ginebra, *El 1714 i la llengua catalana. El discurs dels escriptors de la Renaixença*

Els historiadors han assenyalat que, durant el segle XVIII i les primeres dècades del segle XIX, la lamentació per la pèrdua dels drets polítics de Catalunya arran de la derrota de 1714 no va anar acompanyada d'una lamentació paral·lela per la pèrdua dels drets lingüístics. Se sol afegir que llavors la vinculació entre llengua i pàtria no era encara tan estreta com va ser després. En aquest treball es vol

fer una primera incursió en l'estudi del procés que va conduir a relacionar de manera sistemàtica la derrota de 1714 amb la pèrdua de la llengua catalana com a referent polític. La hipòtesi inicial és que aquest procés s'inicia amb els escriptors de la Renaixença. També ens podem plantejar llavors si, en relació amb la història de la llengua catalana, la vinculació de la data de 1714 a la irrupció de la decadència lingüística pot considerar-se en part el resultat d'un mite fabricat pels romàntics catalans.

Paraules clau: derrota de 1714, pèrdua de drets lingüístics, escriptors de la Renaixença

Ramon Grau i Fernández, *Els historiadors vuitcentistes de Barcelona i el 1714. Un plat difícil de pair*

A les *Memorias históricas* d'Antoni de Capmany (1779), la història de Barcelona i de Catalunya apareix dividida entre un «passat» centrat en una gloriosa Baixa Edat Mitjana i un «present» originat en la renaixença econòmica del segle XVIII. Respecte al tràmol que separa les dues èpoques –la caiguda de la ciutat en mans de Felip V el 1714–, l'èxit econòmic subsegüent al cop va inclinar aquell historiador il·lustrat i els seus epígons vuitcentistes –entre ells, Joan Illas i Vidal (1848), Andreu Avel·lí Pi i Arimon (1850) i Josep Anton Llobet i Vall-Llosera (1856)– a deixar en segon pla l'enyorança romàntica pels temps

heroics, cada cop més estereotipada, i a acceptar la concentració del poder polític com un peatge traumàtic per accedir a la modernitat. El positivista Salvador Sanpere i Miquel (1878), crític amb les estèrils idealitzacions del passat, va inaugurar un nou cicle historiogràfic que anuncia el pragmatisme constructiu d'Enric Prat de la Riba, pare polític de la Catalunya contemporània.

Paraules clau: Antoni de Capmany, Il·lustració, positivisme, romanticisme, Salvador Sanpere i Miquel

Joep Leerssen, *El final de l'Edat d'Or. El tema de l'enyorança feudal en el nacionalisme romàntic*

Arreu d'Europa, el nacionalisme romàntic tendia, en la seva fase inicial, a desenvolupar una enyorança medievalista. Això prengué una forma específica en aquelles àrees on, durant l'època feudal, havien estat reialmes independents, i que varen perdre aquesta independència feudal com a conseqüència del procés de modernització. Contrastaré exemples de reflexions literàries sobre «la pèrdua de la sobirania» escrites a Escòcia, Polònia, Hongria i Catalunya, per tal de correlacionar la seva aparició, com també la seva obsolescència en fases posteriors de desenvolupament.

Paraules clau: Nacionalisme romàntic, pèrdua de sobirania, història d'Escòcia, història de Polònia, història d'Hongria, història de Catalunya

Xurxo Martínez González, *Renaixença e Rexurdimento. Unha proposta comparativa*

Aquest article presenta, de manera resumida, una taula de comparació entre el Rexurdimento i Renaixença, dos processos de reivindicació política i cultural que van resultar fonamentals per a la configuració de l'imaginari comú d'aquests dos pobles.

Paraules clau: Rexurdimento, Renaixença, Rosalía de Castro, Víctor Balaguer, literatura

Gemma Peralta, *Les caricatures republicanes del 1714*

Si bé al 1714 no existia premsa a Catalunya que pogués il·lustrar l'episodi bèl·lic que tingué lloc des d'inicis del segle XVIII fins a la caiguda de Barcelona el mateix 1714, sí que disposem de premsa en èpoques posteriors que pogué mostrar el record i la commemoració que es féu d'aquella etapa. És d'aquesta manera que podem observar com una cultura política, com fou la republicana del darrer terç del segle XIX, valorà aquests fets i, si n'era el cas, commemorà. Això quedà plasmat de diverses maneres, però em centraré en les il·lustracions humorístiques i satíriques que podem trobar a les publicacions periòdiques posteriors al Sexenni Democràtic i fins als anys finiseculars, com per exemple *La Campana de Grà*

cia, *L'Esquella de la Torratxa*, *La Flaca* o *La Mosca*, entre d'altres.

Paraules clau: il·lustració humorística i satírica, caricatura sobre 1714, publicacions periòdiques de 1868 a 1900

Ronald Puppo, *La poetització vuitcentista del conflicte entre les Espanyes centrípetes i perifèriques*

Examinem alguns poemes clau que, durant el segle dinou, i de les Espanyes perifèriques estant, deixen empremta del conflicte al voltant de la plurinacionalitat de l'Estat espanyol, tot donant veu als pobles que el componen. En aquest sentit, veiem com especialment destacables: «A gaita gallega» de Rosalía de Castro; «Los quatre pals de sang» de Víctor Balaguer; «Lo Farell» de Jacint Verdaguer; i *Els tres cants de la guerra* de Joan Maragall. Hi posarem de manifest determinades relacions textuais i contextuais d'aquesta poetització de la plurinacionalitat peninsular.

Paraules clau: Rosalía de Castro, Víctor Balaguer, Jacint Verdaguer, Joan Maragall, poesia gallega, poesia catalana, conflictes a l'Espanya del segle dinou, la plurinacionalitat de l'Estat espanyol

Llorenç Prats, 1714-2014, la construcció simbòlica de la identitat

El 1714 va passar, i el 1716, sense massa pena ni glòria pel que fa a la construcció simbòlica de la identitat catalana, que encara no es reivindicava, d'una manera notòria, com a tal. Caldria esperar més d'un segle perquè la combinació de la industrialització del país i d'un moviment romàntic, que va esdevenir historicista, cristià i conservador, com deia Rovira i Virgili, la Renaixença, construís un discurs de caràcter regionalista, d'una gran efectivitat simbòlica, que va esdevenir hegemònic en la Catalunya del XIX, i la base més sòlida de tot el regionalisme-nacionalisme de la Catalunya del segle XX. El 1714 hi va tenir un paper discret. Ara, en una altra conjuntura econòmica, social i cultural, prou catastròfica per sotraguejar-ho tot, la construcció simbòlica de la identitat es reformula amb una radicalitat política que no havia tingut mai, i ho fa mitjançant una bigarrada convivència d'elements del passat, del present i del futur. Curiosament, el 1714 hi és més present ara que abans, però també una arcàdia cosmopolita. Un procés realment atractiu tant per a l'acció com per a la recerca.

Paraules clau: derrota de 1714, construcció simbòlica de la identitat catalana, del regionalisme-nacionalisme dels segles XIX i XX a l'actualitat

Rafael Roca Ricart, «Quan el mal ve d'Almansa...». El reflex literari vuitcentista de la Guerra de Successió a València

El País Valencià fou un dels primers territoris de la Corona d'Aragó a patir les conseqüències que provocà la Guerra de Successió al tron hispànic (1701-1713/1715). Així, la pèrdua, per part dels austriacistes, de la coneguda com a batalla d'Almansa (1707) comportà, entre els valencians, el menyscabament de les senyes d'identitat pròpies i la submissió a les lleis i la llengua de Castella. En aquest sentit, a més de recordar que els efectes de la Guerra de Successió començaren a fer-se notar, entre els catalanoparlants, en 1707 i a València, aquest treball pretén analitzar quin fou el reflex literari que aquells fets bèl·lics –i el conseqüent decret d'annexió del Regne de València, de 29 de juny de 1707– tingué entre els protagonistes de la branca valenciana de la Renaixença: Teodor Llorente, Constantí Llombart, Josep F. Sanmartín i Aguirre i Josep M. Puig i Torralva, entre d'altres. De més a més quan la seua mirada envers aquells esdeveniments fou crítica; però, potser, no tant com, en bona lògica, hom podria esperar d'uns escriptors que maldaven per recuperar l'ús i el prestigi de la llengua i la literatura catalanes. I és que, sovint, alguns d'aquests intel·lectuals hagueren de fer autèntics equilibris «polítics» per tal de no molestar els descendents d'una dinastia, la borbònica, que en

desembre de 1874 ells mateixos havien contribuït a restaurar.

Paraules clau: Guerra de Successió, batalla d'Almansa (1707), Renaixença valenciana, literatura

Teresa-M. Sala, *Els Pirineus i el sentit de pertinença*

Centrem la mirada sobre els Pirineus, espai primigeni i simbòlic entre la història i el mite, la literatura i l'art. Els Pirineus no han estat mai frontera natural ni històrica i els orígens de Catalunya són pirinencocarolin-gis. Tanmateix, a partir del Tractat dels Pirineus (1659), que va signar-se pel rei Felip IV sense consultar les Corts Catalanes, la frontera artificial va esdevenir una frontera política, tot i que els territoris afectats van conspirar durant anys per tornar-se a unir al Principat. És amb el moviment de la Renaixença quan es crea un determinat imaginari situat a les muntanyes pirinenques. Verdguer narra, amb un romàntic enyorament del passat i una mirada diferent a la natura, els orígens de la Catalunya cristiana a *Canigó* (1885). Mentre, per la seva banda, Víctor Balaguer escriu una obra dramàtica intitolada *Els Pirineus* (1891) que situa al segle XIII tot un seguit de personatges històrics i llegendaris, amb el castell de Montsegur cremat durant la croada contra els albigesos, el comte de Foix i els almogàvers. A partir d'aquest llibre, sota la influència del gran sintetitzador de mites que

fou Richard Wagner, el compositor Felip Pedrell va realitzar una òpera que va tenir un gran èxit al Liceu. De la mateixa manera, Massó i Torrents també havia escrit el llibret de l'òpera *La Fada* (musicada per Enric Morera i estrenada a Sitges a la Quarta Festa Modernista). Analitzarem, doncs, imatges artístiques i símbols que els creadors van generar sobre el Pirineu.

Paraules clau: els Pirineus, símbols literaris, imatges artístiques, història i mite

Pol Serrabassa, *La poesia historicopatriòtica al fulletó de l'Eco de la Montaña (1865-1868)*

L'objectiu principal d'aquest treball és oferir una aproximació al fulletó que l'*Eco de la Montaña* publicà entre el 16 de novembre de 1865 i el 3 de setembre de 1868 fixant-nos, concretament, en els poemes historicopatriòtics. En primer lloc ens fixem en la gènesi i la motivació del recull, a continuació fem una lectura breu

de l'estructura i la utilització que en feu Collell. Per últim, proposem una lectura sumària de la poesia històrica i patriòtica.

Paraules clau: *Eco de la Montaña*, poesia historicopatriòtica, Vic, 1865-1868

Magí Sunyer, *Guerra i pau: els conflictes de la història moderna en la literatura catalana*

En aquest treball es fa un balanç de la visió que proporciona la literatura catalana del segle XIX, fins a la Primera Guerra Mundial, de les guerres de l'Edat Moderna. S'hi examinen quins aspectes se'n subratllen i quins se n'obliden i en funció de quins interessos. Afecta a conteses tan determinants en el sistema referencial català com les guerres de Germanies, dels Segadors i de Successió, i a la Pau dels Pirineus.

Paraules clau: conflictes, Edat moderna, literatura catalana del segle XIX i primer terç del segle XX

ABSTRACTS

DOSSIER

1714. On historical conflict and myth, literature and art
I. History, historiography, identity

Joaquim Albareda, *The year 1714: Reasons for resistance*

Our aim is to explain the reasoning behind the Catalan resistance, between July 1713 and 11 September 1714, to the Bourbon armies: not always so well understood by historians and politicians. Some point often to Romanticism; others see it as irrational, void of any political sense; to say nothing of those who have denigrated this resistance, along with allegedly feudalizing Catalan laws and institutions, to their minds happily replaced by modern absolutism. For this reason we examine the resistance in its historical context. In the end, the suppression of Catalan sovereignty by Philip V and the imposition of the *Nova Planta*—a clearly absolutist and militarized structure presided by a captain general and military administrators—amounts to a wholesale political regression not only with the loss of sovereign institutions but also because the mechanisms of representation (legislative body, the Generalitat, the Consell de Cent and municipalities with their *home comú*) were replaced by direct appointment

and the purchasing of posts, leading to disastrous consequences such as institutionalized corruption devoid of corrective control.

Key words: War of the Spanish Succession, Catalonia, Spain, Catalan institutions, absolutism

Ramon Bacardit and Miquel M. Gibert, “*Lo cant de les veritats*”: authorship, context, reading

Lo cant de les veritats is an anonymous novel in verse and prose published in 1857, some years before *L’orfeneta de Manargues* (1862), long considered the first example of a nineteenth-century Catalan-language long narrative. We argue that the likely author of the text may be the Figueres notary Narcís Gay i Beyà, and put forward an interpretation of the significance of the work in the context of Catalan literature during that period.

Key words: *Lo cant de les veritats*, Narcís Gay i Beyà, Catalan novel

Juan C. Bejarano, *The ruins of memory: The passage of time and self-portraits of symbolist-era painters*

The proliferation of self-portraits among symbolist painters can

be traced to several factors, one of which—the passage of time, memory—is the focus of this study. If on one hand the portrait is one of the genres traditionally associated with the concept of *memento mori*, on the other, death or the brevity of life was among the prevalent themes of symbolism. This confluence serves as starting point for our analysis of the self-portrait in Catalonia at that time and in the European context, and how, under the influence of the past, modernity, and their own lives, time came to be painted as never before.

Key words: Self-portrait, symbolism, passage of time, memory, death

Joaquim Capdevila Capdevila, *Dying for Catalonia: Ethnogenic sacrifice as a symbolic framework for Romantic Catalanism (1860–1939)*

In accordance with Romantic patriotism in the nineteenth and early twentieth centuries, the harsh sacrifice of one's own life for one's country becomes a relevant symbolic framework for Romantic Catalanism. This is the case with Catalanism in its patriarchal and *costumbrista* form, from which the *Renaixença* is essentially shaped, and in particular, the Catalanism of patriotism and resistance. The latter, evolving from the former, its heyday coinciding with the initial period of the *Unió Catalanista* (1882–1904), survives well into the

twentieth century. In this regard, various aspects impacting on these forms of Catalanism should be kept in mind: the lifting of country to the status of absolute and sacred, and the identification of country with an interpretive historical framework that construes Catalonia rooted in the (symbolic) vindication and restoration of glories of epic proportion—ancestral and *costumbrista*—along with a resistance of epico-regional stamp and radical nationalism.

Key words: Catalanism, patriotism, Romanticism, history of Catalonia

Francesc Codina, *Jaume Balmes: 1714, 1789 and the end of Catalan provincialism*

The aim of this study is to analyze the ideas of the philosopher Jaume Balmes (1810–1848) concerning the political status of Catalonia within the Spanish State in the first half of the nineteenth century. The analysis focuses on his several articles on the modernity of Barcelona published in 1844 in the magazine *La Sociedad*. In these texts Balmes states that the defeat of Catalonia in the War of the Spanish Succession in 1714 ushered in the crisis of Catalan provincialism. Finally, according to Balmes, the French Revolution (1789) amounted to replacing the old local conflict between the provinces and centralist governance in Spain by a new and

general conflict between tradition and revolution throughout Europe.

Key words: Jaume Balmes, *La Sociedad* magazine, Catalan provincialism, ideology, Catalonia within Spain

Juli Colom Bussot, "Lo nèt de mos avis": The struggle for the recovery of democratic liberties under the Bourbon Restoration in the political and journalistic activity of Josep Roca i Roca

Josep Roca i Roca, who had begun his political activism with the Glorious Revolution of 1868 among the ranks of adamant federalism and evolving from 1874 onward toward the political positions championed by Castelar, undertook from the beginning of the Bourbon Restoration the struggle for the recovery of the rights and liberties quashed by the regime. Focusing on this period, apart from his political activity per se, we see how Roca carried out a vigorous task in the field of political journalism, both in the daily press and weeklies published by I. López Bernagosi, *L'esquella de la Torratxa* and *La Campana de Gràcia*, in which he penned a constant criticism of the Bourbon regime, defending at every moment the establishment of a democratic political system embodied in the Republic. In this study we aim to shed light on Roca's political activity and his view of the restorationist

regime in the early stages of the reign of Alphonse XII, from the outset up to 1883; after which it becomes increasingly clear, in Roca's eyes, that Sagasta lacked the capacity and political will to democratize the system erected by Cánovas. We analyze his assessment of the Constitution of 1876, the long conservative reign and unequivocal statement of intent in Canovist policies, the hopes pinned on Sagasta's first government, and the rapid letdown it underwent, as well as his view of the attitude of the various governments toward Catalonia.

Key words: Josep Roca i Roca, "Lo nèt de mos avis," political position, journalistic activity, Bourbon Restoration

Josep M. Domingo, Drama, epic, gospel: Historian Víctor Balaguer, 1853-1863

By means of *Bellezas de la historia de Cataluña* (1853), and more particularly, *Historia de Cataluña y de la Corona de Aragón* (1860-1863), Víctor Balaguer plays a decisive role in strategizing the representation of mid-nineteenth-century Catalans: bringing home, finally, the "legitimate rights that [...] are ours among the history of nations" (he wrote) by means of an instrument, the *Historia*, that met the expectations of historical writing of the time and proved extraordinarily effective in the new public space of liberalism. Balaguer the historian, alert to the tensions between order

and disorder, tradition and modernity, wove a discourse laying out the conflict and its needful resolution as the decisive rhetoric of his narrative. This narrative, then, would become a cornerstone of Renaixença legitimization, of the new symbolic order of the Renaixença and the will to which it called.

Key words: historiography, Romanticism, conflict, history of Catalonia, Renaixença, Víctor Balaguer

Vicent Josep Escartí, *The War of the Spanish Succession in the work of Valencian historian Vicent Boix (1813–1880)*

Vicent Boix i Ricarte (Xàtiva, 1813 – València, 1880), was undoubtedly the nineteenth-century Valencian historian who most influenced the Renaixença, and later periods as well. Appointed chronicler in 1848 for València city hall, following the success of his *Historia de la ciudad y reino de Valencia* (1845–1847), within the Romantic movement, he turned his scholarly attention to the medieval past of the Crown of Aragon, and more particularly to the system of charter governance under the former kingdom of València. Admirer of King James as a historical figure and founder of his country, Boix, despite not having written much in Catalan, and aware of the particular identity of València, wrote: “All has disappeared after Philip V despotically abolished

freedom in València. The work of the great King James I was destroyed by the French King Philip of Anjou. The relentless centralization of our day has been the final nail in the coffin of the tenuous independence enjoyed by our municipalities. The provinces are now nothing more than wretched colonies...” (*Apuntes históricos sobre los Fueros del antiguo Reino de Valencia*, 1855). If Philip of Anjou was the cause of the disappearance of the system of charter governance, it is interesting to see how Boix shored up his view of the War of the Spanish Succession and opinion of the Nova Planta decree (1707) in his discussion of it in various of his works.

Key words: Vicent Boix i Ricarte, history of València, War of the Spanish Succession

Nina Ferrer Juan, *The construction of symbols of identity in Eivissa in the early twentieth century*

During the nineteenth century the city of Eivissa had begun undergoing major transformations bringing it into contact with cultural trends of the period. Two prominent late-century figures emerge to impact on the history of the island: Enric Fajarnés Tur and Josep Clapés, joined by Isidor Macabich in the early twentieth century. These were the first three to deal with history with scientific rigor. Clapés and Macabich also investigated folklore, the language, and popular

literature and customs. As early as the onset of the twentieth century, there emerged in Eivissa a number of symbols of identity such as Dalt Vila (the walled city), privateers and agricultur-ers. This coincides with the discovery of the first archeological remains and the building, funded by public sub-cription, of the monument to Vara de Rey and the monument honoring the privateers (Antoni Riquer). The appearance of a number of figures of interest in the history of Eivissa and the archeological findings brought home what it meant to be Eivissan. This heritage began to form a salient part of the people's culture, paving the way to the opening of the Archeologi-cal Museum, the petitioning for the protection of the walls, various archi-tectonic studies and so on. Further, and for the first time, agricultur-ers come to represent a way of life with far-reaching historical roots.

Key words: Eivissa, symbols, iden-tity, history, Eivissan heritage and culture

Jordi Ginebra, *The year 1714 and the Catalan lan-guage: The discourse of Renaixença writers*

Historians have pointed out how, during the eighteenth and early nine-teenth centuries, the plaint for the loss of political rights in Catalonia in the wake of the 1714 defeat saw no parallel plaint for the loss of language rights, often adding that the bond between

language and country was not so tight as it later became. This study endeav-ors to make a first incursion into the process that led to the systematic relating of the 1714 defeat and the loss of the Catalan language as a political point of reference. Our initial hypoth-esis is that this process begins with the writers of the Renaixença. We can then also consider whether, in connec-tion with the history of the Catalan language, the association of the year 1714 with the decline of Catalan might be regarded as a myth fabricated by Catalan Romantics.

Key words: defeat of 1714, loss of language rights, Renaixença writers

Ramon Grau i Fernández, *Nineteenth-century Bar-celona historians and the year 1714: A hard nut to crack*

In Antoni de Capmany's *Memo-rias històriques* (1779), the history of Barcelona and Catalonia appears divided between a "past" spotlight-ing a glorious High Middle Ages and a "present" arising with eighteenth-century economic expansion. As for the hiatus separating the two peri-ods—and fall of the city into the hands of Philip V of Spain in 1714—the economic acceleration subsequent to the downfall prompted the afore-mentioned Enlightenment historian and his followers—among these, Joan Illas i Vidal (1848), Andreu Avel·lí Pi i Arimon (1850) and Josep Anton Llo-

bet i Vall-Llosera (1856)—to cast off Romantic nostalgia for the heroic era, increasingly banalized, and to accept the concentration of political power as the grisly tollgate to modernity. The positivist Salvador Sanpere i Miquel (1878), reproachful of sterile idealizing of the past, ushered in a new historiographic cycle auguring the constructive pragmatism of Enric Prat de la Riba, political father of contemporary Catalonia.

Key words: Antoni de Capmany, Enlightenment, positivism, Romanticism, Salvador Sanpere i Miquel

Joep Leerssen, *The end of the Golden Age: The theme of feudal nostalgia in Romantic nationalism*

All over Europe, Romantic nationalism in its initial phase tended to develop a medievalist nostalgia. This took a specific form in those areas that in the feudal period had been independent realms, and which had lost their feudal independence as part of the modernization process. I will compare examples of literary reflections on “the loss of sovereignty” from Scotland, Poland, Hungary and Catalonia, in order to correlate their emergence and also their obsolescence in later phases of development.

Key words: Romantic nationalism, loss of sovereignty, history of Scotland, history of Poland, history of Hungary, history of Catalonia

Xurxo Martínez González, *The Catalan Renaixença and Galician Rexurdimento: A comparative blueprint*

This article presents a summarized table of comparison between the *Renaixença* and the *Rexurdimento*, two processes of political and cultural vindication that proved fundamental in the making of the collective imaginary of these two peoples.

Key words: *Rexurdimento*, *Renaixença*, Rosalía de Castro, Víctor Balaguer, literature

Gemma Peralta, *Republican caricatures of the year 1714*

Although in 1714 there was no press in Catalonia that could flesh out the armed conflict from the turn of the eighteenth century up to the fall of Barcelona in 1714, we do avail of the press from subsequent periods attesting the memory and commemoration of those events from their times. In this way we can observe how a political culture, such as the republicanism of the late nineteenth century, assessed those events and, if so be the case, commemorated them. This took many shapes and forms, but we will focus here on humoristic and satirical cartoons found in periodical publications subsequent to the Democratic Sexennial and up to the turn

of the century, such as for instance *La Campana de Gràcia*, *L'Esquella de la Torratxa*, *La Flaca* and *La Mosca*, among others.

Key words: political cartoons and satire, caricaturing the year 1714, periodical publications from 1868 to 1900

Ronald Puppo, *The nineteenth-century poetizing of the conflict between centripetal and peripheral Spains*

We examine several key poems which, during the nineteenth century, and from the perspective of peripheral Spains, leave an imprint of the conflict concerning the plurinationality of the Spanish State, while giving voice to the peoples of which it is comprised. In this regard, we see as especially noteworthy Rosalía de Castro's "A gaita gallega," Víctor Balaguer's "Los quatre pals de sang," Jacint Verdaguer's "Lo Farell" and Joan Maragall's *Els tres cants de la guerra*. We will spotlight a number of textual and contextual relations arising in this poetizing of peninsular plurinationality.

Key words: Rosalía de Castro, Víctor Balaguer, Jacint Verdaguer, Joan Maragall, Galician poetry, Catalan poetry, nineteenth-century conflicts in Spain, plurinationality of the Spanish State

Llorenç Prats, *From 1714 to 2014: The symbolic construction of identity*

The year 1714, like the year 1716, was of little note where the symbolic construction of Catalan identity was concerned, not yet appearing as a conspicuous object of vindication. It would not be for another century that the combination of industrialization and the Romantic movement, with its historicist, conservative, Christian proclivity, would construct a discourse of regionalist character, highly effective symbolically, which would gain hegemony in nineteenth-century Catalonia, and serve to anchor the widespread regionalism–nationalism of Catalonia in the twentieth century. The year 1714 had played but a discreet role. Now, however, against a new economic, social and cultural backdrop sufficiently catastrophic so as to throw everything in disarray, the symbolic construction of Catalan identity is reformulated with a politically radical character heretofore unseen, and it does this through a patchwork of incongruous elements past, present and future. Curiously, the year 1714 looms larger now than it did before, also as a sort of cosmopolitan arcadia: a truly fertile ground for both action and research.

Key words: defeat of 1714, symbolic construction of Catalan identity, from the regionalism–nationalism of the nineteenth and twentieth centuries till today

Rafael Roca Ricart, “Quan el mal ve d’Almansa...”:
The nineteenth-century literary reflection of the War of the Spanish Succession in València

The Valencian Country was among the first territories of the Crown of Aragon to suffer the consequences of the War of the Spanish Succession (1701–1713/1715). The defeat of the pro-Habsburg forces at the Battle of Almansa (1707) entailed, for Valencians, the eclipse of the outward signs of Valencian identity proper, and submission to the laws and language of Castile. In this regard, as well as a reminder of the effects that the War of the Spanish Succession brought in its wake for Catalan-speaking Valencians in 1707, this study endeavors to analyze the literary reflection that the armed conflict—and subsequent decree annexing the Kingdom of València on 29 June 1707—sparked among the writers of the Valencian branch of the Renaixença: Teodor Llorente, Constantí Llombart, Josep F. Sanmartín i Aguirre and Josep M. Puig i Torralva, among others. Of particular interest are those instances where their view of those events was a critical one; though perhaps not so much as one might expect of writers who were struggling to recover the use and prestige of their Catalan language and literature. As it turns out, some of these intellectuals were often obliged to take cover under

“political” maneuvers so as to avoid inconveniencing the descendants of the Bourbon dynasty that in December of 1874 they themselves had contributed to restoring.

Key words: War of the Spanish Succession, Battle of Almansa (1707), Valencian Renaixença, literature

Teresa-M. Sala, *The Pyrenees and the sense of belonging*

We turn our gaze to the Pyrenees, a primordial and symbolic space standing amid history and myth, literature and art. The Pyrenees have never been a natural nor a historical border, and the origins of Catalonia are Pyrenean–Carolingian. Still, with the Treaty of the Pyrenees (1659), signed by Philip IV without consulting the Catalan Courts, the artificial border became a political border, though the territories affected conspired for some years to once again unite with the Principality. It was during the Renaixença movement that there arose a certain imaginary situated in the Pyrenees mountains. Verdaguer narrates, with a Romantic nostalgia for the past and a deferential contemplation of nature, the origins of a Christian Catalonia in *Canigó* (1885). Meanwhile, Víctor Balaguer writes a play titled *Els Pirineus* (1891) situating in the thirteenth century a number of historical and legendary characters, with the burning of the Fortress of Montsegur during the crusade against

the Albigensians, the Count of Foix and the Almogavars. Drawing from this work, and influenced by that great encapsulator of myth Robert Wagner, composer Felip Pedrell wrote an opera of great success at the Liceu. Similarly, Massó i Torrents had also written the libretto for the opera *La Fada* (score by Enric Morera, which opened in Sitges at the Quarta Festa Modernista). We analyze the artistic images and symbols that these authors and artists generated in connection with the Pyrenees.

Key words: Pyrenees, literary symbols, artistic images, history and myth

Pol Serrabassa, *Historicopatriotic poetry in the pamphlet "Eco de la Montaña" (1865-1868)*

The main aim of this study is to examine the periodical pamphlet *Eco de la Montaña*, published between 16 November 1865 and 3 September 1868, turning our attention specifically to its historicopatriotic poems. First we look at the genesis and motivation behind them, followed by a brief reading of the structure and utilization by Collell. Finally, we present a concise reading of the historical and patriotic poems.

Key words: *Eco de la Montaña*, historicopatriotic poetry, Vic, 1865-1868

Magí Sunyer, *War and peace: Conflicts of modern history in Catalan literature*

In this study we weigh in on the vision given by nineteenth-century Catalan literature, up to World War I, of wars in the modern period. We examine those aspects that are underscored and those left out, as dictated by interests. Included are conflicts of particular reference and relevance to Catalonia, such as the Revolt of the Brotherhoods, the Catalan Revolt, the War of the Spanish Succession, and the Treaty of the Pyrenees.

Key words: Conflicts, modern period, nineteenth- and early twentieth-century Catalan literature